

Szőke színésznő helyett vörös démon

Száztíz éve született a sok megpróbáltatáson keresztülment Mezei Mária

Csejk Miklós

Mezei Mária, aki száztíz éve, 1909. október 16-án született Kecskeméten, mindig is színésznő akart lenni. Apja azonban hallani sem akart erről. Ám mire képes egy érző apai szív, mégis elvitte érettségiző lányát Pestre Hevesi Sándorhoz, döntse el ő: színésznő vagy tanárnő legyen belőle? A színészpédagógus és remek direktor csak annyit mondott a kövérkés vidéki lánynak: fogyjon le tíz kilót, és jelentkezzen ősszel az akadémián. Ám Mezei Mária nem kövér volt, hanem öt hónapos magzatot hordott a szíve alatt. Titokban abortuszra ment, aminek az lett a következménye, hogy a szomorú fekete szemű színésznőnek soha nem lehetett gyermeke. Amikor apja tudomást szerzett minderről, azonnal férjhez adta, és kérte, iratkozzon be a szegedi bölcsészkarra. Egyedüli női hallgatóként filozófiát tanult három szemeszteren át, és nyelvészetet, majd ott hagyta az egyetemet és a férjét, mert színésznő akart lenni.

Jelentkezett Rózsahegyi Kálmán színtanodájába, és 1931-ben, Miskolcon lépett először a közönség elé. Szőke színésznő akart lenni, azonban koromfekete haját nem fogta be a festék, így lett belőle a „vörös démon”. Nagy és komoly szerepek helyett a könnyed darabok találták meg, kokott csábítókat, bűgő hangú végzet asszonyát játszott – persze a férfiak körberajongták. A harmincas évek közepén Pesten a Kamara, a Belvárosi, majd a Vígszínház színpadán játszott. A negyvenes évek már meghozták neki a komoly szerepeket is.

Az 1936-os, Gaál Béla által rendezett Az Aranyember című filmben jelent meg először a mozivásznon, Athalie-ként, kiváló karakterszerepben. A negyvenes évek elején Márai Sándor íróval folytatott hamar véget érő szerelmi viszonyt, amely Márait a Sirály című regény megírására készítette. 1944-ben, a német megszállás után nem vállalt fellépést, felmenekült a Tátrába, és ott rátalált hitére. 1946-ban szerepelt újra a Belvárosi Színházban, de néhány év után a mellesz lett a sorsa. Míg 1945 előtt azzal

vádolták, hogy „zsidóbarát”, a fordulat éve után „polgári kacattá” nyilvánították. A kabarékban, esztrádműsorokban szerepelt, éjszakai bárókban énekelt szonokokat, éjfél tájban pedig Ady Endre istenes verseit szavalta. Megváltás volt számára, amikor 1949-ben az Operettszínházba kerülhetett, de innen is mennie kellett az akkori kultúrpolitika miatt. A Vidám Színpad volt

a következő állomás. Barátai, Tamási Áron és Lajtha László 1952-ben erdélyi népdalokból parányi színpadi jelene-t szerkesztettek számára. A Bujdosó lány című magánszámot a cenzúra kilenc alkalom után betiltotta. Azt ajánlották neki, hogy inkább szovjet dalokat énekeljen.

A sok megpróbáltatás után eljött az enyhülés időszaka. 1954 után két évig ismét az Operettszínház tagja volt, 1962-ig a Madách, 1962-től 1964-ig a Petőfi Színház, ezután 1970-ig a Nemzeti Színház társulatában lépett fel, a hatvanas években már igazi sztárként. Háromrészes önálló estjével bejárta az országot, a határon túli magyarlakta területeket, Párizs, New York, Toronto magyar emigránsaihoz is elmehe-tett. Újra filmezett is, játszott az Édes Anna, A Noszty fiú esete Tóth Marival, Mici néni két elete, Tiltott terület című filmekben, megromlott egészségét azonban 1970-ben összeroppantotta az influenza. Budakeszi házába visszavonulva, légzési nehézségekkel küzdve 1983-ig harcolt napról napra az életéért.